

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (insertate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 2. septembra 1892.

Politiški oddelek.

Pred deželnimi zbori.

Dne 9. t. m. snidejo se zopet deželni zbori. Mi Slovenci navadno nimamo povoda veseliti se deželno-zborskega zborovanja. Vsako deželnozbornsko zborovanje prinese za nas več žalostnega nego veselega. Večino imamo jedino v kranjskem deželnem zboru, pa še tukaj domača nesloga ovira vsako uspešno delovanje v narodnem oziru. V koroškem, štajerskem in isterskem deželnem zboru se pa imajo naši zastopniki vsako leto boriti s skrajno brezozirnostjo naših nasprotnikov. Nekdaj so bili res časi, ko so še Slovenci iz Celovca in Gradca kaj dobrega pričakovali. Tedaj je le bolj na Dunaji in po Češkem vladal nam nasprotni nemški liberalizem. S tega časa se je pa vse premenilo. Na Koroškem in Štajerskem imamo hujše nasprotnike, nego smo jih kedaj imeli na Dunaji. Zatorej je pa dandanes deželna avtonomija za nas Slovence ravno tako nevarna, če ne bolj, kakor bi le mogel biti najhujši nemški centralizem.

Najžalostneje je pa to, da nimamo pričakovati, da bi se stvari za nas kmalu zboljšale. Na Štajerskem bi mogla nam ugodna vlada dobiti konservativno večino, ki bi nam naravnost nasprotna ne bila. Toda zadnji čas je pa tudi nemški nacijonalizem že tako zašel v nemško konservativne kroge, da se bojimo, da tudi od konservativcev nimamo dosti dobrega pričakovati. Na katoliškem shodu v Linci so se v odsekih slišale Slovanom kaj neprijazne besede. V čast konservativcem štajerskim lahko rečemo, da oni niso bili mej temi nemškimi pretiranci, toda bati se je, da bi ta novi tok ne našel pota v vse konservativne kroge. Na Koroškem se pa nemški konservativci dosedaj niso še toliko probudili, da bi od njih zaveznitva kedaj mogli pričakovati zboljšanja našega političnega stanja. V tej deželi je za dolgo v deželnem zboru zagotovljena nemškim liberalcem večina, če kaki

nepričakovani veliki dogodki vsega političnega položaja kako ne zasučejo.

Ko so se pomladi sešli češki deželni zbori, smo se bili izrekli, da od njih političnega delovanja Slovenci nič dobrega ne pričakujemo. To naše mnenje je bilo tedaj vzbudilo po časopisih malo polemiko, ki je bila toliko dobra, da je pokazala, da še mnogi pri nas niso prav jasni o naših smotrih in naših političnih razmerah. Ta polemika pa ni mogla omajati našega prepričanja, ravno tako, kakor ga tudi poznejše zborovanje deželnih zborov omajalo ni. Tedaj smo pa bili izrazili svojo misel, da bi se naj deželni zbori v prvi vrsti bavili z narodno-gospodarskimi vprašanji. Ta naša opomba je bila od nekod vzbudila neko rezko opazko, da hočemo, da bi se v deželnem zboru razgovarjalo le o repi in korenji. Vzlic temu si pa upamo še izreči isto mnenje, to pa zaradi tega, ker smo prepričani, da so narodno gospodarska vprašanja velike važnosti in tudi v tesni zvezi z narodnim vprašanjem. Naj naš narod narodno-gospodarski propade, bodo zaman vsi napor, da bi mu ohranili narodni obstanek. Ko je pred devetimi leti bila narodna stranka zopet prišla na krmilo, je njena prva skrb bila, da je v Ljubljano sklicala enketo, ki se je posvetovala, kako bi se moglo kmetu pomagati v narodno-gospodarskem oziru. Ko bi stvar ne bila važna, bi se tedaj enketa ne bila tako hitro sklicala. Mi mislimo, da tedanji narodni voditelji so tudi dobro poznali naše narodne in politične potrebe in da torej njih koraki imajo tudi nekaj pomena. Žal, da se je le malo sklepov te enquete izvršilo, in dokler se za našega kmeta in obrtnika več ne stori, se nam ne sme zameriti, če deželnim zborom priporočamo, da naj se bavijo z narodno-gospodarskimi vprašanji. To ni nikako ponižanje deželnih zborov. Koliko najbistrejših duhov vseh narodov se je pečalo že z narodno-gospodarskimi vprašanji.

Ne sme se pa nas napačno umeti, da deželnim zborom morda očitamo, da premalo store za narodno gospodarstvo. Mi vemo, da niso naši poslanci krivi, če se važne narodno-gospodarske stvari niso izvršile. Krive

so neugodne razmere. Mnogo je pa kriv tudi državni zbor, ki se teh stvari tudi dosti resno ne loti in tako ne pripravi pota deželnim zborom. Več reči je namreč, o katerih ima v glavnih potezah se baviti državni zbor in še le podrobnosti bi se rešile v deželnih zborih. Dobro bi pa bilo, ko bi deželni zbori včasih z resolucijami opozorili vlado, da je potrebno še to ali ono stvar urediti.

Seveda naši poslanci v deželnih zborih morajo braniti naše narodne pravice, kadar se to potrebno pokaže, če tudi po našem mnenju deželni zbori niso za veliko politiko. Greh bi pa bilo, da bi slovenski deželni poslanci kje molčali, ko bi naši nasprotniki baš s pomočjo deželnih zborov kako hoteli omejevati naše narodne pravice.

Deželni zbori so se sklicali nenavadno naglo, in deželni odbori še niso pripravili potrebnega gradiva. Če tudi je neugodno, če se mora vse tako hitro rešiti, vendar nas nekako veseli, da se letos z deželnozborskim zborovanjem ne odlaga in to iz dveh vzrokov.

Glavno glasilo konservativne stranke je zahtevalo, da se skličejo deželni zbori, da pravočasno rešijo deželne proračune in več družih važnejših stvari. Kakor se da posneti iz nemškoliberalnih glasil, bi levičarji bili letos rajši videli, da se z zborovanjem deželnih zborov še počaka. Zanje ima itak le nemškočeška sprava največjo važnost. Dokler to vprašanje zanje ne dozori, ne marajo, da bi zboroval češki deželni zbor. Dotična komisija še ni gradiva pripravila in vlade pa tudi najbrž niso pridobili, da bi z vsem svojim vplivom se za spravo potegnili v deželnem zboru, in ga tudi razpustila, če bi se upiral. Pred vsem pa še srednja stranka veleposestnikov ni tako organizovana, da bi z njeno pomočjo se dal položaj na Češkem bistveno premeniti. Če se sedaj snide deželni zbor, utegnejo konservativni veleposestniki omahujoče elemente še nase prikleniti, kar bi pozneje morda več ne mogli. Sklicanje deželnih zborov je pa torej nekaka zmaga konservativne stranke. Grof Taaffe se nikakor še ni za trdno oklenil leve, temveč kolikor toliko še računa z desnico, kar ni slabo znamenje.

Drugi vzrok je pa ta, ker smo tega mnenja, da budgetni provizorij, bodisi deželni ali pa državni, le slabi veljavo parlamentarizma. Le tedaj, če bode obveljalo načelo, da brez dovoljenja državnega zbora in oziroma deželnih zborov, ne smejo niti vlada, niti deželni odbori gospodariti z našimi davki, niti jeden mesec, le tedaj bode parlament imel kaj veljave. Če se pa udomačijo provizorični budgeti, prebivalstvo mora zgubiti vse zupanje v parlamentarne zastope, videč, da so le zato, da pritrdijo temu, kar se je že izdalo. Vlada pa bi zgubila vse spoštovanje do narodnega zastopa, ko bi brez njega lahko gospodarila in bi ga tako rekoč le zaradi lepšega pozneje vprašala za dovoljenje. Po tem potu bi le zgubili to, kar smo si priborili prejšnja desetletja. Vgnezdilo bi se absolutno vladanje in ves parlamentarizem bi bil le navidezen. Zatorej mi tudi želimo, da ne le deželni

zbori, temveč tudi državni zbor letos pravočasno reši budget, kajti provizorični državni budgeti so tudi nekoliko krivi, da se pri nas parlamentarizem ni toliko povzdignil, kakor v drugih ustavnih državah.

Politični pregled.

Cesarjevo potovanje v Galicijo je odpovedano zaradi kolere v Rusiji. Ob takih potovanjih se navadno zberó ljudje iz več krajev, torej bi tudi od ruske meje prišli ljudje v Levov in torej ni bila neosnovana skrb, da se kolera zanese v središče države.

Katoliški shod. — Te dni je zboroval prvi slovenski katoliški shod v Ljubljani. Posvetna inteligenca je iz raznih vzrokov pri tem shodu bila slabo zastopana. Celo slovenski poslanci, kot pravi zastopniki našega slovenskega naroda, se gotovo iz teh vzrokov v večini tega shoda niso udeležili. Shod je bil dobro obiskan. Mej drugimi je bil prišel tudi mariborski knezoškof dr. Napotnik in trije štajerski poslanci. Kot zastopnik nemških konservativcev je na shodu bil dr. pl. Fuchs. Shod je otvoril v ponedeljek prelat dr. Čebašek, kot predsednik pripravljalnega odbora, naglašajoč pomen pravega napredka v krščanskem duhu. Dr. Šušteršič je pa zborovalcem razložil, kako so se priprave vršile. Predsednikom shodu je bil voljen državni poslanec Povše, podpredsedniki pa štajerski deželni poslanec dr. Josip Srnec, koroški deželni poslanec Gregor Einspieler in pa profesor dr. Mahnič. V javnih sejah so govorili poleg nagovora gospoda pokrovitelja knezoškofa dr. Missia in knezoškofa dr. Napotnika še dr. Anton Jeglič, generalni vikar vrhbosenski, dr. Josip Srnec, dr. Ivan Krizanič, kanonik v Mariboru, dr. Anton Mahnič, kanonik Janez Flis, drž. poslanec Karol Klun, župnik Gregor Einspieler, vikar Andrej Kalan in Fran Povše, dr. Pavlica, semeniški spiritual v Gorici, zdravnik dr. Gregorič, župnik Matija Sila, odvetniški koncipijent dr. Šušteršič. Shod je mej drugim pozdravil tudi župan ljubljanski in dr. Papež v imenu dež glavarja. Jednega slovesnega shoda vdeležil se je tudi dež. predsednik. Posvetovanja v odsekih so bila precej burna. Resolucije, ki so se vsprejele na tem shodu, bomo drugi pot priobčili.

Deželni zbori se snidejo dne 9. t. m. Nekateri deželni odbori prišli so v največjo zadrego, ker nimajo gradiva za zborovanje pripravljenega. Deželna odbora češki in tirolski sta celo poprosila, da bi se zborovanje odložilo. Najmanj dela bode imel gorenje-avstrijski deželni zbor, ki je že pomladi rešil deželni proračun tudi za 1893. leto, ker so poslanci mislili, da se letos deželni zbori več ne skličejo. Tirolski deželni zbor pa ni popolen. Več italijanskih poslancev bode manjkalo sedaj sprva, ker so zgubili svoje mandate, ko lani niso hoteli priti v zbor, in nove volitve bodo še koncem t. m. V družih deželah so se pa prej razpisale dopolnilne volitve za posamične izpraznjene mandate. Bukovinski deželni zbor bode pa moral rešiti dva deželna proračuna, ker pomladi ni zboroval. Novim bukovinskim deželnim glavarjem je imenovan Rumun Lupul. Levica se je poganjala, da bi bil kak Nemeč izbran za to mesto, pa grof Taaffe se na njene želje ni oziral.

Pražakov naslednik. — Kakor bi tudi Nemci radi, vendar vprašanje o imenovanju naslednika ministru Pražaku ne pride z dnevnega reda. Vladni listi celo zatrjujejo, da bode v budget za drugo leto se tudi postavila svota za tretjega ministra brez portfelja. Taaffe bode tudi takoj predlagal imenovanje, ko se le dobi kaka oseba, ki bi ugajala vladi in bi tudi Čehom bila po volji. Vse torej kaže, da Taaffe še vedno ne mara brezpogojno hoditi z levico, temveč se misli še vedno nekoliko ozirati na želje desnice, zlasti pa želje čeških veleposestnikov.